

Lois P. Frankel

*Nice girls don't get
the corner office*

Adviezen voor vrouwen die
willen groeien in hun werk

Eerste druk 2005
Tweede, gewijzigde druk 2018

ISBN 978-90-225-8468-2
ISBN 978-94-023-1140-2 (e-book)
NUR 320

Oorspronkelijke titel: *Nice Girls Don't Get The Corner Office.
Unconscious Mistakes Women Make That Sabotage Their Careers*
Vertaling: Paulien Cornelisse en Jeannet Dekker
Omslagontwerp: Chantal Toller, Studio 100%
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

Deze titel verscheen in 2005 bij uitgeverij Arena onder
de titel *Opzij! Opzij! Opzij!*

© 2004, 2015 Lois P. Frankel, Ph.D.
© 2018 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Dit boek is opgedragen aan Bob Silverstein.
Toen hij overleed, verloor de wereld een van de weinige
mannelijke feministen... en ik verloor een fantastische
literair agent en een dierbare vriend.*

Inhoud

Inleiding 13

1 Beginnen 23

2 Hoe je het spel speelt 41

- 1 Doen alsof het geen spel is 43
- 2 Het spel veilig en binnen de regels spelen 46
- 3 Denken dat regels, grenzen en strategieën voor iedereen hetzelfde zijn 48
- 4 Je zwangerschap verzwijgen 54
- 5 Sociale media negeren 58
- 6 Het belang van mentoren en sponsors onderschatten 60
- 7 Hard werken 63
- 8 Andermans werk doen 65
- 9 Geen pauze nemen 67
- 10 Naïef zijn 69
- 11 Op de kleintjes letten 71
- 12 Wachten tot je krijgt wat je wilt 74
- 13 Kantoorpolitiek ontlopen 77
- 14 Het geweten zijn 79
- 15 Klootzakken beschermen 83
- 16 Je mond houden 85
- 17 Geen gebruikmaken van je contacten 87
- 18 Niet zien wat je achterban nodig heeft 89

3 Hoe je je gedraagt 93

- 19 Moeite hebben met de overgang van lief meisje naar succesvolle vrouw 95
- 20 Je niet voorbereiden op sociale interactie 98
- 21 Multitasken 100
- 22 Andere vrouwen neersabelen 102
- 23 Geen dikke huid hebben 104
- 24 Enquêteren voor een beslissing 107
- 25 Aardig gevonden willen worden 109
- 26 Niet aardig gevonden willen worden 112
- 27 Geen vragen stellen omdat je bang bent dat je dom overkomt 114
- 28 Voor man spelen 116
- 29 'Een van de jongens' proberen te zijn 119
- 30 De waarheid vertellen, de hele waarheid, en niets dan de waarheid (zo helpe u God) 121
- 31 Te veel persoonlijke informatie geven 124
- 32 Anderen nooit ofte nimmer willen beledigen 127
- 33 Het belang van geld ontkennen 130
- 34 Flirten 132
- 35 Toegeven aan pestkoppen 134
- 36 Je werkplek inrichten als je huiskamer 136
- 37 Collega's voederen 138
- 38 Je emotionele intelligentie bagatelliseren 140
- 39 Over je heen laten lopen 143
- 40 Een slappe handdruk geven 145
- 41 Financieel afhankelijk zijn 147
- 42 Helpen 149

4 Hoe je denkt 151

- 43 Denken als een werknemer 152
- 44 Geloven in de mythe van de balans tussen werk en privé 155

- 45 Wonderen verrichten 158
- 46 Alle verantwoordelijkheid op je nemen 160
- 47 Braaf de instructies volgen 162
- 48 Je baas als vaderfiguur zien 164
- 49 Je mogelijkheden inperken 166
- 50 'Voor wat hoort wat' vergeten 169
- 51 Vergaderingen overslaan 172
- 52 Werk voor je persoonlijke leven laten gaan 174
- 53 Je tijd laten verspillen door anderen 176
- 54 Niet durven onderhandelen 178
- 55 Je carrièredoelen te vroeg opgeven 183
- 56 Denken dat een netwerk niet belangrijk is 186
- 57 Beloningen weigeren 190
- 58 Negatieve verhalen bedenken 192
- 59 Perfectie nastreven 194
- 60 Geen ondernemer durven zijn 197

5 Hoe je jezelf op de markt brengt 199

- 61 Je merk niet definiëren 201
- 62 Jezelf niet binnen vijf minuten kunnen verkopen 203
- 63 Je baan naar beneden halen 206
- 64 Je adviserende kwaliteiten onderschatten 208
- 65 Alleen je voor- of koosnaam gebruiken 210
- 66 Wachten tot je wordt opgemerkt 212
- 67 Belangrijke opdrachten weigeren 214
- 68 Niet aan tafel gaan zitten 216
- 69 Bescheiden zijn 218
- 70 Verkeerd gebruik van sociale media 221
- 71 Ineffectief gebruik van sociale media 224
- 72 In de veilige zone blijven 227
- 73 Je ideeën weggeven 229
- 74 Een stereotiepe baan hebben 231
- 75 Feedback negeren 233

- 76 Onzichtbaar zijn 235
- 77 De kans op een 'nieuwe jij' verspelen 237
- 78 Blind zijn voor wat je achterlaat 240

6 Hoe je klinkt 243

- 79 Mededelingen als vraag formuleren 245
- 80 Preambules gebruiken 248
- 81 Uitleggen 250
- 82 Om toestemming vragen 252
- 83 Je verontschuldigen 255
- 84 Minimaliseren 258
- 85 Verzachtende woorden gebruiken 260
- 86 De vraag niet beantwoorden 262
- 87 Te snel praten 264
- 88 Het jargon niet kennen 267
- 89 Non-woorden gebruiken 269
- 90 Wollig taalgebruik hanteren 271
- 91 De sandwich 273
- 92 Zachtjes praten 276
- 93 Hoog praten 278
- 94 Lang inspreken 280
- 95 Niet pauzeren voor je antwoord geeft 282
- 96 Te veel op één communicatiestijl vertrouwen 283
- 97 Besluiteloos overkomen 286
- 98 Problemen oplossen verwarren met klagen 288

7 Hoe je eruitziet 291

- 99 Zichtbare tatoeages en piercings 293
- 100 Te vaak glimlachen 295
- 101 Te weinig ruimte innemen 297
- 102 Gebaren gebruiken die niet bij je boodschap passen 299
- 103 Hyper of juist sloom zijn 301
- 104 Je hoofd schuin houden 303
- 105 De verkeerde make-up dragen 305

- 106 Fout haar 307
- 107 Foute kleding 309
- 108 Op je voet zitten 313
- 109 Je uiterlijk in het openbaar verzorgen 315
- 110 Tijdens vergaderingen je handen onder tafel houden 317
- 111 Je leesbril om je nek dragen 318
- 112 Te veel accessoires 320
- 113 Geen oogcontact maken 322

8 Hoe je reageert 325

- 114 Je grieven online uiten 326
- 115 Ontploffen 328
- 116 Wrok koesteren 330
- 117 Boodschappen internaliseren 332
- 118 Denken dat anderen meer weten dan jij 335
- 119 Aantekeningen maken, koffie halen, kopieën maken 338
- 120 Ongepast gedrag tolereren 340
- 121 Te geduldig zijn 343
- 122 Doodlopende opdrachten aannemen 345
- 123 Meer aan anderen denken dan aan jezelf 347
- 124 Je kracht en macht ontkennen 349
- 125 Toelaten dat je het zwarte schaap wordt 352
- 126 Je neerleggen bij een fait accompli 355
- 127 Je in de weg laten zitten door andermans fouten 358
- 128 Als laatste het woord nemen 360
- 129 Zeggen dat je op grond van je geslacht gediscrimineerd wordt 362
- 130 Seksuele intimidatie tolereren 365
- 131 Betrokken raken bij een e-mailoorlog 367
- 132 Je uit je tent laten lokken 369
- 133 Huilen 372

Appendix: Persoonlijk ontwikkelingsplan 375

Dankwoord 381

Inleiding

Sinds de eerste editie van *Nice girls don't get the corner office* is er veel veranderd: de Verenigde Staten kozen hun eerste zwarte president, sociale media veroverden de wereld, na de Arabische Lente moesten in bijna twintig landen leiders het veld ruimen en babyboomers gingen massaal met pensioen. Er is onmiskenbaar het nodige veranderd, soms heel ingrijpend, maar het gaat erg langzaam en vrouwen boeken weinig vooruitgang. De statistieken, die grotendeels hetzelfde zijn gebleven, stemmen somber. Op het moment van schrijven geldt het volgende:

- Van de vijfhonderd grootste Amerikaanse bedrijven wordt slechts 3,8 procent door een vrouw geleid.
- Wereldwijd heeft 8 procent van de bedrijven een vrouw aan de top.
- Vrouwen vormen wereldwijd 20,3 procent van de gekozen volksvertegenwoordigers (pluim voor de Noordse landen met 40 procent vrouwen!). 23,7 procent van de leden van het Amerikaanse Congres is vrouw. In Nederland bedroeg het aantal vrouwen in de Tweede Kamer in 2017 36 procent.
- Twintig landen hebben een vrouw als staatshoofd.
- Wereldwijd zijn er grote verschillen in salaris, met Japan en Zuid-Korea als negatieve uitschieters. Hier verdienen vrouwen respectievelijk 28 procent en 39 procent minder

dan mannen. Hongarije scoort het best met een verschil van slechts 4 procent.

- In de Verenigde Staten verdienen witte vrouwen gemiddeld 77 procent van wat mannen voor hetzelfde werk krijgen. De verschillen zijn nog groter voor zwarte vrouwen (69 procent) en latina's (58 procent).
- Nog geen jaar na hun afstuderen verdienen vrouwen 8 procent minder dan de mannen uit dezelfde lichting. Halverwege hun carrière is dat percentage al opgelopen tot 20 procent.

Eerlijk gezegd wilde ik helemaal geen actuele en herziene versie van dit boek schrijven. Niet omdat ik het zonde van mijn tijd vind, maar omdat een nieuwe versie niet nodig zou moeten zijn. In ruim tien jaar hebben vrouwen inderdaad vooruitgang geboekt op het gebied van werk, politiek en hun situatie thuis en zijn veel vrouwen door het glazen plafond heen gebroken, maar er is nog altijd een glazen boomhut waarin de hoogste managers en directeurs van bedrijven zetelen. Er zijn uitzonderingen (denk aan Marissa Mayer van Yahoo!, Christine Lagarde van het IMF, Sheryl Sandberg van Facebook, Indra Nooyi van PepsiCo en Meg Whitman van Hewlett-Packard), maar het grootste deel van de vrouwen staat nog altijd langs de zijlijn. En dat terwijl uit onderzoek van onderzoeksbureau Catalyst en organisatieadviesbureau McKinsey & Company blijkt dat bedrijven meer omzet draaien als vrouwen hoge functies bekleden.

Misschien maken deze cijfers weinig indruk en denk je dat er inmiddels voldoende gelijkheid tussen man en vrouw is. Laat ik je uit de droom helpen met een paar anekdotes van vrouwen van over de hele wereld, vrouwen zoals jij. Zij namen na het lezen van de eerste versie van dit boek contact met me op of kwamen naar me toe na een van de lezingen die

ik naar aanleiding van *Nice girls don't get the corner office* heb gegeven.

- Janice uit Colorado vertelde dat ze haar dochttertje van vier heeft geleerd dat jongens en meisjes gelijk zijn en haar op gymmen en in tuinbroek naar de kleuterschool stuurde, zodat ze lekker kon ravotten. Totdat haar dochttertje op een dag thuiskwam met de mededeling dat de juf vond dat ze niet er meisjesachtig genoeg uitzag.
- Ingrid uit Kopenhagen was verbaasd dat haar baas *haar*, en niet een van haar mannelijke collega's met eenzelfde staat van dienst, een promotie wilde geven. Het kon binnen een maand geregeld zijn. In de tussentijd ontdekte Ingrid dat ze in verwachting was en deelde ze dit aan haar baas mee. Toen hij geen haast leek te maken met de promotie en ze hem vroeg was er aan de hand was, reageerde hij alsof hun eerdere gesprek nooit had plaatsgevonden. Ze had hem vast verkeerd begrepen.
- Rosa is een advocaat uit Miami en werkt voor een kantoor dat veel immigratiezaken doet. Haar baas kraakt voortdurend het uiterlijk van de vrouwen in zijn bedrijf af. 'Ben je je kam kwijt?' vraagt hij als een kapsel hem niet aanstaat. En als een vrouw volgens hem een te kort rokje draagt: 'Had je oma soms te weinig garen toen ze dat voor je breide?'
- Fiona uit Sydney besloot tijdens haar studie van hoofdvak te veranderen en koos voor civiele techniek. De reactie van haar moeder? 'Fijn hoor, nu vind je nooit een man.'
- Allison woont in een klein stadje in West Virginia en stuurde me een ouderwetse brief per post omdat haar man, die haar emotioneel mishandelt, al haar e-mails leest. Nu haar kinderen groot zijn, wil ze graag weer aan het werk om financieel onafhankelijk te worden. Haar voornaamste

bron van emotionele steun, haar moeder, reageerde echter met: 'Je kunt je beter gedeisd houden. Wees blij zijn dat je een man hebt met een goede baan, die voor je kan zorgen.'

- Farah is een Iraans-Joodse arts die elke vrijdag met lood in haar schoenen naar haar ouders gaat voor het wekelijkse diner. Het enige wat haar ouders willen weten, is wanneer ze korte metten maakt met die rare ideeën over een carrière en een man zoekt om kindertjes mee te krijgen.

Er is nog een andere reden voor een herziene versie: in de afgelopen tien jaar is er op de werkvloer ongelooflijk veel veranderd. De concurrentie is mede door de kredietcrisis en de ergste recessie sinds de jaren dertig moordend geworden, sociale media stonden tien jaar geleden nog in de kinderschoenen en zijn nu een must, de balans tussen werk en privé is een nog grotere uitdaging nu vrouwen meer zijn gaan werken, en vrouwen met een hoge opleiding betreden in grotere aantallen dan ooit de arbeidsmarkt. Genoeg redenen dus om dit boek uit te breiden met nog meer coachingtips die je vertellen hoe je de gewenste baan kunt krijgen én houden.

Al die statistieken, sociale veranderingen en verhalen van vrouwen zelf maakten me duidelijk dat mijn taak er nog lang niet op zit. In de afgelopen tien jaar heb ik overal ter wereld over vrouwenkwesties gesproken. Ik ontdekte dat inheemse vrouwen in kleine dorpjes in Alaska voor dezelfde uitdagingen staan als vrouwen in Zuid-Afrika. We vertellen onze dochters (en zonen) thuis weliswaar dat vrouwen kunnen bereiken wat ze maar willen, maar we kunnen onze kinderen onvoldoende beschermen tegen de boodschappen van een maatschappij die vrouwen nog altijd minder waard vindt. Toch heb ik geleerd dat het advies in dit boek de levens van lezeressen echt heeft veranderd.

De fouten die ik beschrijf komen rechtstreeks uit de prak-

tijk, evenals de voorbeelden (al zijn de namen om privacyredenen veranderd). De coachingtips aan het einde van elke sectie zijn identiek aan de tips die ik aan vrouwen overal ter wereld heb gegeven. Veel van deze vrouwen hebben me later verteld dat de tips hun hebben geholpen om promotie te krijgen, om aangenomen te worden, om loonsverhoging te krijgen, om meer gerespecteerd te worden door hun managers en collega's, of om genoeg zelfvertrouwen op te bouwen om hun eigen bedrijf te beginnen. Ik meet mijn eigen effectiviteit af aan *hun* succesverhalen. En ik vind het geweldig wanneer ik een ongevroegd e-mailtje in mijn inbox vind of er op kantoor een brief uit een ver oord als Oekraïne wordt bezorgd waarin staat dat mijn boek een leven heeft veranderd.

Maar dit moet je wel meteen realiseren – dit boek is niet voor iedereen geschikt. Veel vrouwen hebben manieren gevonden om de stereotypen waarmee ze zijn opgevoed opzij te zetten en krachtig op te treden, meestal dan (het is bijna onmogelijk om altijd krachtig te zijn). Misschien doe je dat door je eigen unieke communicatiestijl uit te buiten, of door je stereotiep mannelijk te gedragen, en ben je tevreden met de successen die je hebt geboekt. Als dat voor jou geldt, dan vind je misschien nog wat extra tips in dit boek om je eigen stijl verder uit te bouwen, maar waarschijnlijk heb je veel coachingtips al vanzelf opgenomen in je succesvolle repertoire. In dat geval zeg ik: 'Ga zo door, meid!'

Andere vrouwen hebben het misschien geprobeerd, maar werden bekritiseerd door mannen en vrouwen om hun daadkrachtige of mannelijke gedrag. Als je bij deze categorie hoort, dan druipt dit boek in tegen alles wat je tot nu toe hebt geprobeerd, en het zal daarom moeilijk zijn om er wat in te zien. Maak je geen zorgen. Er zijn heel veel boeken die speciaal voor jou geschreven zijn.

Hoe weet je nu of dit boek *jou* kan helpen? Simpel. Lees de